

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **P. R.** bytom v Š., proti žalovanému **Ústrediu práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, pracovisko Žilina**, J. M. Hurbana č. 16, Žilina, o vrátenie dávky a príspevkov pomoci v hmotnej núdzi, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 20.januára 2009, č.k.21S 25/2008-75, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline z 20.januára 2009 č.k.21S 25/2008-75 **z r u š u j e** a vec mu **vracia** na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Žiline rozsudkom z 20.januára 2009 č.k.21S 25/2008-75 zamietol žalobu o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia z 18.januára 2008 č.:2008/00013, ktorým žalovaný zamietol odvolanie žalobcu a potvrdil rozhodnutie správneho orgánu prvého stupňa z 9.novembra 2007 č.:90526/2007-OPHN o povinnosti žalobcu vrátiť pomoc v hmotnej núdzi vo forme dávky a príspevkov, zvýšenú o 10% za obdobie od 1.júla 2006 do 31.októbra 2006 v celkovej sume 7 282 Sk (241,72 €). V odôvodnení uviedol, že nesprávne uvedené obdobie neprávom vyplatenej dávky a príspevku v hmotnej núdzi opravil Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Ružomberku novým rozhodnutím z 9.novembra 2007, č.:90526/2007-OPHN a súčasne zaviazal žalobcu vrátiť pomoc v hmotnej núdzi za čas od 1. júla 2006 do 31. októbra 2006 vo výške 7 282 Sk podľa § 29 ods. 4 zákona č. 599/2003 Z.z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o pomoci v hmotnej núdzi“). V rozhodnutí uviedol, že žalobca zamlčal skutočnosti rozhodné pre poskytovanie a ďalšie vyplácanie pomoci v hmotnej núdzi za obdobie od 1.júla 2006 do 31.októbra 2006, keď neoznámil, že 31.júla 2006 podal návrh na zverenie mal. dcéry S. P.B. do svojej osobnej starostlivosti a výchovy.

Žalobca podal proti rozsudku súdu prvého stupňa včas odvolanie a navrhol, aby odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvého stupňa a rozhodnutie žalovaného z 18.januára 2008 č.2008/00013 zrušil. Tvrdil, že podľa § 27 ods. 1 zákona o pomoci v hmotnej núdzi sa dávka a príspevky s výnimkou aktivačného príspevku podľa § 12 ods. 9 a 10 a dávky podľa § 10 ods. 7 možno priznať preddavkovo. Podľa jeho názoru mu dávka v hmotnej núdzi bola vyplácaná správne, vo výške, v akej mu patrila. Poukázal na skutočnosť, že rozsudok Krajského súdu v Žiline zo 7.februára 2007 sp.zn. 6CoP/78/2006 nadobudol právoplatnosť 4.apríla 2007 a len od uvedeného dňa bolo možné do okruhu spoločne posudzovaných osôb zahrnúť maloletú dcéru žalobcu a do príjmu spoločne posudzovaných osôb započítať výživné od matky dieťaťa vo výške 700 Sk (23,24 €) a rodičovský príspevok vo výške 4 400 Sk (146,05 €). Až po nadobudnutí právoplatnosti rozsudku o zverení maloletej by mohlo dôjsť k zúčtovaniu dávky a príspevkov v hmotnej núdzi v zmysle § 27 ods. 3 a 4 zákona o pomoci v hmotnej núdzi. Podľa názoru žalobcu rozhodná skutočnosť pre vznik nároku na dávku a príspevky v hmotnej núdzi nastala až po právoplatnosti rozsudku, a len od uvedeného dňa správny orgán môže zohľadniť výšku priznaného výživného a zúčtovať dávku a príspevky s opakovanou štátnou dávkou, a to s rodičovským príspevkom.

Žalovaný navrhol, aby odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdil. Poukázal na skutočnosť, že žalobca oznámil rozhodnú skutočnosť pre nárok na pomoc v hmotnej núdzi a jej formu až 29.novembra 2006, čo spôsobilo, že žalovaný nemohol vykonať zúčtovanie dávky a príspevku v hmotnej núdzi so štátnou sociálnou dávkou, ani prehodnotiť hmotnú núdzu v súvislosti so započítaním výživného do príjmu spoločne posudzovaných osôb. Tvrdil, že od podania návrhu na zverenie mal. dcéry do výchovy otca a určenie výživného, bolo potrebné až do vydania právoplatného rozsudku zmeniť poskytovanie dávky a príspevkov v hmotnej núdzi na preddavkovú formu. Až po právoplatnosti rozsudku o zverení maloletej by došlo k zúčtovaniu dávky a príspevkov v hmotnej núdzi v zmysle § 27 ods. 3 a 4 zákona o pomoci v hmotnej núdzi s rodičovským príspevkom.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací podľa § 10 ods. 2, § 246c a § 250ja OSP preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že napadnutý rozsudok krajského súdu je potrebné zrušiť.

Zo spisov vyplýva, že od 1.júla 2004 boli žalobcovi poskytované dávky a príspevky v hmotnej núdzi, lebo žalobca bol nezamestnaný a nemal dostatočný príjem na zabezpečenie základných životných potrieb. Žalobca 31.júla 2006 podal návrh na zverenie mal. dcéry S. P. B.do svojej osobnej starostlivosti a výchovy, pričom túto skutočnosť oznámil Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Ružomberku 29.novembra 2006.

Krajský súd v Žiline rozsudkom zo 7.februára 2007, sp.zn. 6CoP/78/2006, schválil dohodu rodičov o úprave práv a povinností k mal. S. P. B. a zveril mal. dieťa do výchovy otca a matku zaviazal prispievať na výživu maloletej sumou 700 Sk (23,24 €) mesačne od 1.júna 2006 vopred do rúk otca, vždy do 10. dňa bežného mesiaca. Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Ružomberku vzhľadom na zmenu pomerov na strane žalobcu svojim rozhodnutím z 13.júna 2007 číslo 42808/2007-OPHN podľa § 26 ods. 2 a § 27 zákona o pomoci v hmotnej núdzi odňal dávku pomoci v hmotnej núdzi (dávky a príspevky) poskytovanej preddavkovo v sume 1 700 Sk (56,43 €) a zastavil jej výplatu od 1.mája 2007. Zároveň na základe uvedeného rozsudku znova posúdil hmotnú núdzu žalobcu a do okruhu spoločne posudzovaných osôb zahrnul aj maloletú dcéru S. P.B. Do príjmu spoločne posudzovaných osôb započítal výživné od matky dieťaťa v súdom určenej výške 700 Sk (23,24 €) a rodičovský príspevok v sume 4 230 Sk (140,41 €), (od 1.septembra 2006 v sume 4 440 Sk (147,38 €). Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Ružomberku rozhodnutím zo 4.júla 2007 č.49136/2007-OPHN uložil žalobcovi povinnosť vrátiť pomoc v hmotnej núdzi, zvýšenú o 10 % za obdobie od 1.júla 2006 do 31.októbra 2007 v celkovej sume 7 282 Sk (241,72 €). Na základe odvolania žalobcu bolo toto rozhodnutie zrušené a vec bola vrátená na nové prejednanie a rozhodnutie. Následne Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Ružomberku rozhodnutím z 9.novembra 2007 číslo 90526/2007-OPHN uložil žalobcovi povinnosť vrátiť pomoc v hmotnej núdzi vo forme dávky a príspevkov zvýšenú o 10% za obdobie od 1.júla 2006 do 31.októbra 2006 v celkovej sume 7 282 Sk (241,72 €). Rozhodnutím z 18.januára 2008 číslo 2008/00013 žalovaný zamietol odvolanie žalobcu a potvrdil napadnuté rozhodnutie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Ružomberku z 9.novembra 2007 číslo 90526/2007-OPHN ako vecne správne.

Podľa § 29 ods. 1 zákona o pomoci v hmotnej núdzi občan v hmotnej núdzi, ktorému sa vypláca dávka a príspevky, je povinný ohlásiť úradu písomne do ôsmich dní zmeny vo všetkých skutočnostiach rozhodujúcich na trvanie nároku na dávku a príspevky a na ich výplatu.

Podľa § 29 ods. 4 zákona o pomoci v hmotnej núdzi občan v hmotnej núdzi je povinný vrátiť dávku a príspevky alebo ich časť zvýšené o 10% odo dňa, od ktorého nepatrili vôbec, alebo vo výške, v akej sa vyplácali, ak

a) nesplnil niektorú jemu uloženú povinnosť a prijímal dávku a príspevky alebo ich časť, hoci vedel a musel z okolností predpokladať, že sa vyplácajú neprávom alebo vo vyššej sume, než patrili; v prípade podozrenia z trestného činu podvodu úrad podá podnet orgánom činným v trestnom konaní na začatie konania,

b) úmyselne spôsobil, že dávka a príspevky alebo ich časť sa vyplatili neprávom alebo vo vyššej sume, ako patrili; úrad podá podnet orgánom činným v trestnom konaní na začatie konania.

Odvolaací súd dospel k záveru, že súd prvého stupňa sa nedostatočne zaoberal existenciou podmienok, uvedených v § 29 ods. 4 písm. a/ zákona o pomoci v hmotnej núdzi. Neskúmal, či žalobca vedel a musel z okolností predpokladať, že dávka a príspevky v hmotnej núdzi, ktorú prijímal v období od 1.júla 2006 do 31.októbra 2006 sa mu vyplácala neprávom alebo vo vyššej sume, ako mu patrila. Táto skutočnosť je dôležitou podmienkou pri uplatnení § 29 ods. 4 písm. a/ zákona o pomoci v hmotnej núdzi a pri rozhodnutí, že občan v hmotnej núdzi je povinný vrátiť poskytnutú dávku a príspevky alebo ich časť, zvýšené o 10 % odo dňa, od ktorého mu nepatrili vôbec, alebo vo výške, v akej sa vyplácali. Samotné konštatovanie, že žalobca zamlčal rozhodnú skutočnosť pre poskytovanie a ďalšie vyplácanie dávky a príspevkov pomoci v hmotnej núdzi tým, že Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Ružomberku oznámil 29.novembra 2006, že 31.júla 2006 podal návrh na zverenie mal. dcéry S. P. B. do jeho osobnej starostlivosti a výchovy, a tým porušil povinnosť, ktorá mu vyplýva z § 29 ods. 1 zákona o pomoci v hmotnej núdzi nepostačuje na prijatie záveru, že žalobca je povinný vrátiť dávku a príspevky pomoci v hmotnej núdzi, ktorá mu bola vyplácaná neprávom alebo vo vyššej sume, než mu patrila. Pre správne použitie § 29 ods. 4 písm. a/ zákona o pomoci v hmotnej núdzi je potrebné skúmať, či občan v hmotnej núdzi popri nesplnení niektorej jemu uloženej povinnosti, prijímal dávku a príspevky alebo ich časť, napriek tomu, že vedel a musel z okolností predpokladať, že sa mu dávka a príspevky vyplácajú neprávom alebo vo vyššej sume, ako mu patrila.

Navyše možno pochybovať o správnosti záveru žalovaného, podľa ktorého bol žalobca povinný oznámiť skutočnosť, že podal na súd žalobu o zverenie dieťaťa do jeho starostlivosti.

Odvolačný súd považuje za vecne správnu námietku žalobcu, podľa ktorej rozhodnou skutočnosťou pre posúdenie vzniku nároku na dávku a príspevky v hmotnej núdzi a ich trvanie bolo až právoplatné rozhodnutie súdu o zverení dieťaťa do výchovy a o výživnom. Len od právoplatnosti takéhoto rozhodnutia vznikla žalobcovi ohlasovacia povinnosť a len od uplynutia lehoty na jej splnenie mohol žalovaný zohľadniť výšku priznaného výživného a zúčtovať dávku a príspevky s rodičovským príspevkom. Oprávnenie žalovaného zmeniť na základe návrhu, podaného na súd, nárok na príspevok a jeho výplatu na plnenie poskytované preddavkovo nevyplýva zo žiadneho ustanovenia zákona, lebo takémuto rozhodnutiu by muselo predchádzať rozhodnutie o odňatí dávky a zastavení jej výplaty, pre ktoré v konaní neboli zistené zákonné dôvody.

Vzhľadom na skutočnosť, že rozsudok Krajského súdu v Žiline zo 7.februára 2007, sp.zn. 6CoP/78/2006, nadobudol právoplatnosť 4.apríla 2007 mohol žalovaný najskôr od uvedeného dňa do okruhu spoločne posudzovaných osôb zahrnúť maloletú dcéru žalobcu a do príjmu spoločne posudzovaných osôb zahrnúť maloletú S. P. B. a do ich príjmu započítať výživné od matky dieťaťa vo výške 700 Sk (23,24 €) a rodičovský príspevok vo výške 4 400 Sk (146,05 €). Až po nadobudnutí právoplatnosti rozsudku o zverení maloletej by mohlo dôjsť k zúčtovaniu dávky a príspevkov v hmotnej núdzi v zmysle § 27 ods. 3 a 4 zákona o pomoci v hmotnej núdzi.

Žalovaný však pri rozhodovaní o povinnosti žalobcu vrátiť preplatok na dávke nesprávne vychádzal z názoru, že žalobca porušil právnu povinnosť neoznámením skutočností, že podal návrh na súd, lebo podanie takéhoto návrhu samotné nemá za následok vznik, zmenu alebo zánik skutočností, rozhodujúcich pre trvanie nároku na dávku pomoci v hmotnej núdzi a jej výplatu. Žalovaný preto nemá povinnosť vrátiť dávku v hmotnej núdzi z dôvodu, že nesplnil ohlasovaciu povinnosť, lebo povinnosť hlásiť podanie návrhu na súd mu zo zákona nevplýva.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto napadnutý rozsudok podľa § 221 ods. 1 písm. f/ OSP v spojení s § 250l ods. 2 OSP a s § 250ja ods. 3 vetou druhou OSP zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie (§ 221 ods. 2 OSP).

V ďalšom konaní krajský súd prejedná vec znova v naznačenom smere, dôsledne sa vysporiada s podmienkou ustanovenou v § 29 ods. 4 písm. a/ zákona o pomoci v hmotnej núdzi, na ktorú odvolací súd poukázal, znova vo veci rozhodne a svoje rozhodnutie riadne odôvodní.

V novom rozhodnutí rozhodne súd prvého stupňa i o náhrade trov konania (§ 224 ods. 3 OSP v spojení s § 246c ods. 1, veta prvá OSP).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný riadny opravný prostriedok.

V Bratislave 25. marca 2010

JUDr. Elena Zavadská, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia :
Mária Kráľová